

PROPOSAMEN NAGUSIAK 2019-2023

izquierda
ezkerra

Izquierda-Ezkerraren programaren proposamen nagusiak 2019-2023 legegintzaldirako

1.- Aldaketa Sozialaren lehentasuna mantendu: hezkuntza, osasuna, eskubide sozialak, enplegua, ingurumena eta etxebizitza dira lehentasun horiek.

2015-2019 legegintzaldia soziala izan da aurrekontu-balantzean, aurrekontua hedatu egin da eta zerbitzu eta politika publikoen hazkundera eta sendotzea nabariak izan dira. Aurrekontu ez finantzarioa, hau da, herritarrek jasotzen dituzten ondare eta zerbitzuak (hezkuntza, osasuna, eskubide sozialak, landa-garapena, enplegua, kultura, etxebizitza, azpiegiturak, garapen ekonomikoa..), 552 milioi euroan igo dira legegintzaldi honetan, %16, 2015eko 3.458 milioietatik 2019ko 4.010 milioietara.

Hezkuntza Saileko aurrekontua %20 igo da, Osasun Sailekoa %16,55 eta landa-garapeneko %31,75.

Eskubide sozialen Sailean errotik eman da aldaketa. Eremu hau kuartipartitoaren lehentasunen artean egon da beti Akordio Programatikoaren konplimenduan, hori dela eta %36 igo da.

Aurreko Politika Sozialen Sailaren aurrekontua kontuan hartuz gero, hau da, diru-sarreraren bermeari (bermatutako errenta eta gutxieneko pentsioak), lehen mailako arreta eta lan-inklusioari eta mendekotasunari (adinekoak, aniztasun funtzionala, zerbitzu eta baliabideak, familiak eta haurtzaro eta nerabezaroa) dagokien aurrekontua, %50 igo da.

Hazkunde hau mantendu eta sendotzea eta aurrekontu sozialari lehentasuna ematea dira Izquierda-Ezkerraren konpromiso programatikoak 2019-2023 legegintzaldirako.

2.- Gastu soziala handitzeko, enpresa handiei zerga gehiago.

Sozietateen gaineko zerga moldatu, diru gehiago bildu ahal izateko. Enpresa handientzako Sozietateen gaineko zergan ezarpen-tasa handitzea, kapital-errenten gaineko zerga-tasak handitu eta ondasun handien gaineko zerga-ordainketa indartu. Iruzzurren eta zergen saihestearen kontrako borroka irmoaren aldeko apustua. Zerga berdearen bidean aurrerapauso garrantzitsuak eman.

Legegintzaldi amaieran Sozietateen gaineko zergen bidezko bilketa PFEZaren bilketaren %50 ingurura hurbiltzea da gure helburua, horretarako Sozietateen gaineko zergen bidezko diru-bilketa 300 milioi euro igo beharko da.

Enpresa handientzako Sozietateen gaineko zergan ezarpenezko tasa %28tik %35era handitzea.

Enpresa handientzako Sozietateen gaineko zergak handitzea ezinbestekoa da justizia fiskalaz eta aurrekontu publikoen jasangarritasunaz ari bagara.

Egun, Nafarroako enpresa handiak, 10 milioi eurotik gora fakturatzen dutenak, etekin handia lortzen ari dira, oro har %3tik gora hazten ari den ekonomian eta, hala ere, oso zerga baxuak ordaintzen jarraitzen dute, euren tasa %10-15 inguruan dabil eta.

2017an 256 milioi bildu ziren Sozietateen gaineko zergen bidez, %90ean langileek ordaintzen duten PFEZ bidez, aldiz, 1258 milioi bildu ziren.

3.- Nafarroan Banku Publikoa sortzea

CAN zenaren jatorrian oinarritutako Kutxa Publikoa, gordailuak bildu eta familiei kredituak emanen dizkiena (etxebizitza eskuratzeko), ekonomia sozialari, autonomoei eta ETEei.

Nafarroako kutxa fundazioaren bitartekoen bidez kapitalizatzea proposatzen dugu.

Nafar guztiei oinarrizko finantza-zerbitzuetara heltzeko aukera bermatuko dien kutxa publikoa ezarri beharra dago.

4.- Enpresen laguntza, diru-laguntza eta onura fiskalen araudia aldatu, horien ordezkariak produkzioaren eta enpleguaren deslokalizazioa ekiditeko berme zorrotzagoak ezarri. Diskriminaziorik gabeko Enplegurako Eskubidea babestu eta sustatu. Nafarroako Lan Zerbitzuari lan-merkatuan bitartekotza handitzeko behar dituen baliabideak eman.

Azken urteotan makina bat izan dira diru-laguntza publiko handiak jaso ondoren enplegua eta produkzioa deslokalizatu dituzten enpresak, honek agerian utzi du egungo araudia aldatzeko premia.

Nafarroako Lan Zerbitzuari behar adina baliabide pertsonal eta material ematea proposatzen dugu, enpresei lan-bitartekaritza zerbitzu eraginkorra eskain diezaien.

Era berean, enpresei onura fiskalak eta laguntzak emateko gutxienez euren lan-kontratuen %50 Nafarroako Lan Zerbitzuaren bidez egiteko baldintza ezarriko duen foru legea onartzea proposatzen dugu.

Honako proposamenak soldatetan eta enpleguan Genero Arrailaren kontra borrokatzeko ere balioko luke.

Lan-baldintzak eta soldatak askoz ere hobekak dira industrian zerbitzuetan baino, hala ere, industrian nekez kontratatzen da emakumerik. Nafarroan industria-kontratuen %10 baino gutxiago dira emakumeenak.

5.- Ekonomia sozial, kolaboratibo eta solidarioa babesteko aurrekontu-baliabideak handitu.

Sektore honen garapen eta babeserako marko egonkorra. Ekonomia sozial eta solidarioak askoz hobeki jasan du pairatu dugun krisi-iruzurra, lanpostuak mantentzeari dagokionez. Legegintzaldi honetan sektorearekin adostutako Ekonomia Sozialaren Plan estrategikoa onartu da. Plan hau aplikatu eta garatzea proposatzen dugu, aurrekontuetan ezinbesteko lehentasuna emanez.

6.- Gobernu zentralari murrizketa sozialak errazten dituen estatu legeria (egonkortasunerako lege organikoa eta Espainiako Konstituzioaren 135 artikulua) indargabetzeko eta zor eta defizit helburuak zuzentzeko exijitzen diogu.

Europar Batasunak ezarritako eta Espainiako PSOE eta PPren gobernuek onartutako (Konstituzioaren 135 artikulua eta Aurrekontu-egonkortasunari buruzko legea) legeri zorrotza indargabetzen ez den bitartean, lehentasun soziala duen aurrekontu-politika ezartzeko muga handiak jartzen jarraituko dute.

Horrekin batera, beharrezkoa da HEZKUNTZA, GIZARTE, OSASUN, ETXEBIZITZA, ERREPIDE ETA ABARRETARAKO INBERTSIO PLANA.

Bi urtez aurrekontu-superabita lortu ondoren eta 113 milioi inbertitzeko lege sonatua 25 milioian geratu denez, beharrezkoa da inbertsio sozialen plana egiteko bidea aztertu eta bilatzea. Krisialdi osoan inbertsiorik ez egin ostean, zerbitzu publiko mordo bat dago arrunt hondatua (egoitzak, funtzionaltasun anitzekoendako zentroak, eskolak, etxebizitza sozial publikoak, errepideak) eta presazkoa da daudenak birgaitzea hainbat kasutan eta zerbitzu berriak sortzea beste hainbatetan.

7.- Lana bermatu

2018an 20 milioi zuzendu ziren langabetuen kontratazioa sustatzera (aurreko legegintzaldiaren bikoitza baino gehiago), hortik zati handi bat errenta bermatua jasotzen dutenei dago zuzendua. Onartutako legearena arabera, egoera horretan bi urte eman dituztenei lana eskaini beharko die administrazioak. Zentzu horretan, aipatu programetan funtsen igoera proposatzen dugu, horrela inor ez dadin bi urtetik gora langabezian egon lan eskaintzarik jaso gabe.

8. Egoera ezegonkorrean dauden langileentzako diru-sarrera nahikoa bermatu.

Errenta bermatuaren legea ezarri eta handik bi urtera, laguntza bat zehaztuko da, gure ustez zergen bidezkoa behar duena, errenta bermatuaren kopurua nekez gaingitzen duten langileentzako. Neurri honek enplegua sustatu ez ezik, langile eta euren familientzako diru-sarrera duinak ere bermatuko ditu, horrela, "langileen pobrezia"-ri aurre egingen zaio. Kopurua 300 euro artekoa izanen da hilean, familiaren diru-sarreraren arabera.

9. Alokairu pribatuaren espekulazioaren hazkundera gelditu eta Alokairu Publikoko Etxebizitza Planaren aldeko apustua egin.

Iruñeko auzo eta Nafarroako udaletan arrazoizko batz besteko salneurriak ezartzean datza, hortik abiatuta eta gure autonomia fiskala kontuan hartuta, alokairu pribatuaren salneurrien neurrigabeko igoerei sustagarria kenduko dien zerga handiak ezarri ahal izatea.

Legegintzaldi honetan 80 milioiko inbertsioa izan duen 524 etxebizitzako Alokairuko Etxebizitzaren Planaren ostean, beharrezkoa da alokairuko etxebizitzaren parke publikoa hedatzen jarraitzea, izan ere 6000 pertsona eta familiatik gorak, oraindik ere, babestutako alokairuko etxebizitzaren eskaria lehenesten dute.

10.- Nafarroa mailako energia berriztagarrien operadore publikoa

Nafarroa mailan merkaturatzaile elektriko publikoa martxan jarri. Autokontsumoa, hurbileko ekoizpena eta energia berriztagarri %100 ziurtatua sustatuz, eredu energetiko jasangarri baterantz trantsizioan laguntzea izanen du xede.

11.- Doako 0-3 urteko hezkuntza

Legegintzaldi honetan bi beherapen handi izan dituzte tarifek haur hezkuntza publikoan. Hala ere, doakotasunerantz egin behar dugula, eta egiten ahal dela, deritzogu. hezkuntza sistemaren baitan dago eta. 0-3 zikloaren onura sozialak egiaztatu egin dira ondorengo hezkuntza-emaitzei dagokionez, aukera berdintasun errealek hobetzen ditu, eta horrez gain, zerbitzu honek bizitza pertsonala, familiarra eta laboralaren uztartzea errazten du.

12.- Haur bakoitzeko laguntza fiskalak, aldez aurretik kobratzekoak, hilez hil, eta zerga negatiboarekin, kobratuko dira nahiz eta ez atxiki.

Haur bakoitzeko laguntza unibertsal berria ezartzea, hilero jasoko dena familiek hala behar izanez gero, etxebizitzaren antzera zergen bidez, errentaren arabera kopuruekin.

Aipaturiko laguntzak, haur bakoitzeko egungo zerga-arintze fiskalak baino handiagoak, hainbat helburu ditu. Haur-pobreziari aurre egitea, familiek nahi adina haur izan ditzaten erraztasunak ematea, eta horrela jaiotze-tasa hobetzea, haurren garapen egokia bermatzea eta gure zerga-sistema bidezkoago eta berdinzaleago bilakatzea.

13.- Gobernu parekidea, nola kontseilaritzetan hala zuzendaritza orokorretan eta zerbitzu zuzendaritzetan.

Egungo gobernu parekidea da kontseilaritzei dagokionez, ez ordea izendapen libreko gainerako goi-karguetan. Berdintasunean aurrera egiteko goi-karguetan parekidetasuna

---

bermatzeko konpromisoa hartu behar dugu, hau da, gutxienez zuzendari orokorrak eta zerbitzu-zuzendariak.

14.- Euskararen Lege berria eta Euskara sustatzeko Akordio Programatikoa garatzen jarraitu.

Legegintzaldi honetan, hainbat aurrerapauso eman dira Euskarari gure hizkuntza propio bezala babesa emateko, eta inolako inposaketarik gabe eman dira, mailakatze eta borondate printzipioak errespetatuz eta errealitate soziolinguistiko aniztetera moldatuz. Izquierda-Ezkerran, Forua Hobetzeko Legea moldatzen ez den bitartean, adostasun sozial eta politikotik abiatuta, hizkuntza politika lege berria beharrezkoa eta egingarria dela deritzogu, herritarren hizkuntza eskubideak bermatzeko eta Nafarroako errealitate soziolinguistikora moldatzeko askatasun eta borondate printzipioak errespetatuz.

15.- Nafarroako Autogobernuaren defentsa eta sakontzea

Nafarroako autogobernua mugatzea planteatzen duen edozein alderdirekin itunik ez sinatzeko konpromisoa. Nafarroaren eskuduntzak handituko dituen eta gure marko legalari eskubide sozialak eta aniztasun handiagoa gehituko dizkion Forua Hobetzeko Legearen erreforma sustatzeko konpromisoa.